

FUNKTIONELL FÖRMÅGA OCH BESVÄR HOS ÄLDRE MED FORMELL VÅRD ELLER FORMELL VÅRD TILLSAMMANS MED INFORMELL

Staffan Karlsson¹, Anna-Karin Edberg^{1,2}, Albert Westergren^{1,2}, Ingalill Rahm Hallberg^{1, 2}

1 Department of Nursing, Faculty of Medicine, Lund University

2 The Vardal Institute. The Swedish institute for health sciences, Lund University

Informell vård, det vill säga vård från annan person än personal från kommun eller landsting, är omfattande inom äldreården. Beräkningar visar att den informella vården är 2 till 3 gånger större, i timmar räknat, än den offentliga vården (Hellström & Hallberg 2001). Trots att den informella vården är omfattande saknas det forskning om metoder för att bedöma närståendes faktiska och potentiella insatser i vården (Lingsom 1997, Szebehly 1998).

Syftet med studien var att beskriva och jämföra kommunal vård och omsorg till äldre i förhållande till boende, informell vård, funktionell förmåga och besvär. I denna tvärsnittsundersökning har ett formulär använts för att samla information om personer 65+ med kommunal vård och omsorg i södra Sverige (n=1963). Formuläret inkluderade "ADL-trappan" (Hulter-Åsberg 1989) för bedömning av Aktiviteter i Dagligt Liv och Bergerskalan (Berger 1980) för bedömning av kognitiv funktionsförmåga.

Vårdtagare i särskilt boende var äldre (m= 85) än vårdtagare i ordinärt boende (m= 82, $p < 0.001$), och andelen kvinnor var större (71 % respektive 66 %, $P < 0.015$). Informell vård avseende PADL och IADL var vanligare bland vårdtagare i ordinärt boende än i särskilt boende (PADL 24 % respektive 3 %, $p < 0.001$; IADL 64 % respektive 11 %, $p < 0.001$). Barnen var de vanligaste informella hjälparna avseende IADL och make/maka avseende PADL, 33 % respektive 14 %. Äldre i ordinärt boende med både formell och informell vård hade i högre grad rörelsesvårigheter, urininkontinens och kroniska sår än äldre med enbart formell vård. ($p < 0.043$ och $p < 0.001$). Informell vård i ordinärt boende var knutet till beroende i matinköp, transport, aktiviteter i samhällslivet och urininkontinens. Endast formell vård i ordinärt boende var knutet till beroende i städning badning, men också till avföringsinkontinens.